

РЕЦЕНЗІЇ

Погорецький М. А.,

*доктор юридичних наук, професор,
Заслужений діяч науки і техніки України,
завідуюч кафедрою правосуддя
юридичного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка, адвокат*

Яновська О. Г.,

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри правосуддя
юридичного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка, адвокат*

ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ АДВОКАТУРИ ЯК СУБ'ЄКТА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ПРАВОВУ ДОПОМОГУ¹

Серед усіх юридичних засобів захисту прав людини чільне місце належить адвокатури. Її фундаментальним призначенням є захист прав людини і саме тому необхідним є досконале функціонування цього надзвичайно важливого правозабезпечувального інституту. Реальна здійсненність і надійна захищеність прав людини є найвищим критерієм прогресивності адвокатури.

Шлях становлення української адвокатури був особливо складним, відбувався пошук кращих форм і способів організації адвокатури. Чинний Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» зробив величезний крок в напрямку зміцнення адвокатури в Україні та створення дійсно ефективного механізму її організації та функціонування. Водночас, проведення реформи правової системи в Україні вимагає подальшо-

го вдосконалення організаційних засад функціонування інституту адвокатури, що, в свою чергу, потребує потужного теоретичного підґрунтя.

Саме тому монографія «Конституційне право на правову допомогу адвоката в країнах Європейського Союзу та в Україні», підготовлена Т.Б. Вільчик, доцентом кафедри організації судових та правоохоронних органів Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, представляється надзвичайно актуальною.

В монографії вирішується важлива наукова проблема, яка полягає у визначенні напрямів подальшого реформування організації та діяльності вітчизняної адвокатури з реалізації права на правову допомогу на підставі порівняння із інститутом адвокатури країн Європейського Союзу, країн-кандидатів у члени ЄС для забезпечення гармонізації законодавства, що регулює діяльність адвокатури, із європейським.

¹ Вільчик Т.Б. Конституційне право на правову допомогу адвоката у країнах Європейського Союзу та в Україні: монографія / Т.Б. Вільчик. – Х.: Право, 2015. – 400 с.

В дослідженні з'ясовано, що виникнення адвокатури спочатку як професійного об'єднання осіб, які займаються адвокатською діяльністю, а потім – і як незалежного правозахисного інституту та спільноти адвокатів, що має власні правові основи і компетенцію, є наслідком процесів демократизації та євроінтеграції суспільства, ускладнення права, актуалізації суспільної потреби в професійних юристах.

В роботі авторка докладно обґрунтовує висновок, що конституційне право на правову допомогу слід розглядати як тріаду, а саме як: самостійне і комплексне конституційне право, що не підлягає обмеженню; конституційну гарантію і спосіб реалізації та захисту інших конституційних прав і свобод людини і громадянина; механізм опосередкування відносин і зв'язків між суспільством, державою і громадянином, який діє в найбільш важливих сферах суспільного життя, забезпечуючи надання певних благ.

Перший розділ монографії «Адвокатура у механізмі забезпечення права людини на правову допомогу: історичні, термінологічні та теоретико-методологічні аспекти» складається із чотирьох підрозділів, у яких проаналізовано основні філософські підходи до природи і сутності прав людини, виявлено співвідношення прав людини із інститутом адвокатури та правовою допомогою, взаємозв'язок їх становлення і розвитку. В другому розділі «Правове регулювання реалізації конституційного права на правову допомогу адвоката у праві Європейського Союзу» вивчаються джерела правового регулювання діяльності адвоката з надання правової (юридичної) допомоги у праві ЄС. Розділ 3 «Принципи реалізації права на правову допомогу адвоката у праві Європейського Союзу» містить три підрозділи, в яких розкрито сутність принципів права на правову допомогу згідно із міжнародно-правовими документами, законодавством країн ЄС, рішеннями Європейського суду з прав

людини (ЄСПЛ). В розділі 4 «Особливості організації та діяльності адвокатури у країнах Європейського Союзу та пропозиції для України» досліджено системи організації адвокатської діяльності, порядок набуття статусу адвоката, професійні права та обов'язки адвокатів, гарантії адвокатської діяльності, питання дисциплінарної відповідальності адвокатів, додержання адвокатської таємниці у країнах ЄС та формулюються певні пропозиції щодо вдосконалення законодавства України, що регулює адвокатську діяльність.

Таким чином, можна зробити висновок про те, що монографічне дослідження Вільчик Т.Б. має теоретичне і практичне значення. Сформульовані й викладені в роботі висновки та пропозиції є певним внеском у розвиток сучасної правової науки та можуть використовуватись у таких сферах: законотворчій діяльності – при внесенні змін і доповнень до Конституції України, законів «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», «Про безоплатну правову допомогу», КПК України та іншого законодавства України, яке регулює діяльність адвокатури; науково-дослідній роботі – для подальшого дослідження в напрямі вдосконалення діяльності адвокатури у реалізації її основного призначення – надання правової допомоги; навчальному процесі – при викладанні у вищих юридичних навчальних закладах курсів з організації роботи адвокатури, організації судових і правоохоронних органів, судового права та ін.; при підготовці і проведенні тренерської і фасілітаторської роботи, майстер-класів, читанні лекцій для адвокатів.

Видання розраховано на студентів та викладачів вузів юридичного спрямування, осіб, що планують опанувати професію адвоката, та вже практикуючих адвокатів, представників органів адвокатського самоврядування, суддів, прокурорів та широке коло зацікавлених читачів.

Пропонується монографія:

Вільчик Т. Б. Конституційне право на правову допомогу адвоката у країнах Європейського Союзу та в Україні: монографія / Т. Б. Вільчик. – Х.: Право, 2015. – 400 с.

У монографії здійснено комплексне дослідження теоретичних і прикладних проблем, пов'язаних із правовою регламентацією та функціонуванням інституту адвокатури у країнах Європейського Союзу та в Україні. Розглядаючи досвід країн, які вже на цей час

стали членами ЄС, автор зосереджує увагу на низці тенденцій і проблем, що виникали в цих країнах, із тим, щоб на достойному рівні та якомога ефективніше здійснювати процес адаптації українського законодавства до стандартів Європейського співтовариства. Автор визначає новий статус інституту адвокатури, його завдання і функції на сучасному етапі, досліджує взаємодію з державними органами та інститутом громадянського суспільства, органами судової влади і вносить певні пропозиції щодо подальшого законодавчого вдосконалення діяльності української адвокатури з реалізації права кожної особи на правову допомогу.

Доктрина, яка пропонується, розглядає адвокатуру як захисника громадянського суспільства, здатного гарантувати ефективну реалізацію органами системи публічної влади конституційних прав і свобод людини. Особлива увага приділяється вивченню рішень Європейського суду з прав людини, узагальнений аналіз яких наводиться в роботі.

Для науковців, адвокатів та інших практичних працівників, аспірантів, студентів юридичних вищих навчальних закладів і факультетів.